

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 467 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Iloxmonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'gurt qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Saginbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Финансовое моделирование устойчивых стратегий: роль esg-факторов в оценке стоимости предприятия	422
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlaktimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Tourism management in china and uzbekistan: comparative insights into heritage, policy, and post-covid recovery (2019–2026)	449
Wu Liyun, Akbarov Bekhzodkhon	
Uzbekistan - china relations at 30: toward a sustainable and inclusive strategic alliance	455
Tan Jing, Doniyorova Zukhra Alisher qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	

QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA INNOVATSION KLASTERLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Xaydarova E'zoza Shukurullayevna

Toshkent arxitektura qurilish universiteti
"Menejment" kafedrası dotsenti,
Iqtisodiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Li Zin Bo

Toshkent Arxitektura qurilish universiteti magistri

Annotatsiya: Mamlakat iqtisodiyoti barqaror rivojlanishida qurilish materiallari sanoatining o'rni beqiyosdir. So'nggi yillarda bu sohaga innovatsion yondashuvlarni joriy etish va klaster usulida tashkil etish samaradorligini oshirish masalalari dolzarb bo'lib bormoqda. Ushbu maqolada qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarish tizimini takomillashtirishning nazariy asoslari va amaliy yo'nalishlari tahlil qilinadi. Klasterlarda boshqaruvning zamonaviy modellari, raqamli texnologiyalarning roli hamda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikning samarali shakllari yoritiladi. Shuningdek, innovatsion infratuzilmani rivojlantirish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish orqali soha raqobatbardoshligini oshirish yo'llari ko'rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari asosida taklif etilgan tavsiyalar qurilish materiallari sanoatini modernizatsiya qilish va innovatsion klasterlar faoliyatini yanada samarali boshqarishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: innovatsiya, klaster, qurilish materiallari, boshqaruv, sanoat, raqamli texnologiya, infratuzilma, hamkorlik, modernizatsiya, raqobatbardoshlik.

Abstract: The construction materials industry plays a crucial role in the sustainable development of a national economy. In recent years, the application of innovative approaches and the efficiency of cluster-based organization in this sector have become increasingly important. This paper analyzes the theoretical foundations and practical directions for improving the management of innovation clusters in the construction materials industry. It highlights modern models of cluster governance, the role of digital technologies, and effective forms of public-private partnership. Furthermore, it explores ways to increase the competitiveness of the industry by developing innovative infrastructure and strengthening the integration of science and production. The recommendations developed based on the research findings aim to support the modernization of the construction materials sector and enhance the efficiency of innovation cluster management.

Key words: innovation, cluster, construction materials, management, industry, digital technology, infrastructure, cooperation, modernization, competitiveness.

Аннотация: Промышленность строительных материалов играет важную роль в устойчивом развитии национальной экономики. В последние годы актуализируются вопросы внедрения инновационных подходов и повышения эффективности кластерной организации в данной сфере. В статье рассматриваются теоретические основы и практические направления совершенствования системы управления инновационными кластерами в промышленности строительных материалов. Раскрываются современные модели управления кластерами, роль цифровых технологий, а также эффективные формы взаимодействия между государственным и частным секторами. Особое внимание уделено развитию инновационной инфраструктуры и усилению интеграции науки и производства как факторам повышения конкурентоспособности отрасли. Предложенные на основе исследования рекомендации направлены на модернизацию строительной промышленности и повышение эффективности управления инновационными кластерами.

Ключевые слова: инновации, кластер, строительные материалы, управление, промышленность, цифровые технологии, инфраструктура, сотрудничество, модернизация, конкурентоспособность.

KIRISH

Mamlakatimizda sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni ko'paytirish va xalqaro bozorga raqobatbardosh holda chiqish bo'yicha izchil islohotlar amalga oshirilmoqda. Ayniqsa, qurilish materiallari sanoati iqtisodiyotning strategik tarmoqlaridan biri sifatida rivojlantirilmoqda. Ushbu soha nafaqat ichki infratuzilmaviy ehtiyojlarni qondiradi, balki eksport salohiyatiga ega bo'lgan, valyuta tushumlarini ta'minlaydigan sanoat yo'nalishi sifatida ham alohida e'tiborga molik.

Prezidentning 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-sonli farmonida ("2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi") sanoat tarmoqlarini klaster asosida tashkil etish, innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarni keng joriy etish masalalari ustuvor yo'nalishlar sifatida belgilangan. Shuningdek, 2022-yil 18-martdagi PQ-166-sonli qarorga ("Qurilish materiallari sanoatini 2022–2026-yillarda rivojlantirish strategiyasi to'g'risida") asosan bu sohada 350 dan ortiq loyihani amalga oshirish va ishlab chiqarish hajmini 2,5 barobar oshirish belgilangan [1].

Statistik ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston Respublikasi Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligining hisob-kitoblariga asosan, 2024-yilda qurilish materiallari sanoatida ishlab chiqarish hajmi 23,4 trillion so'mni tashkil etdi. So'nggi besh yilda ushbu ko'rsatkich o'rtacha 15–18% sur'atda oshib bormoqda. Aynan innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish va klaster usulini joriy etish hisobiga ushbu o'sish sur'atlari barqaror ta'minlanmoqda [2].

Biroq mavjud tizimda klasterlarning boshqaruv modeli yetarlicha mukammal emasligi, ilmiy-texnikaviy salohiyatning to'liq jalb qilinmasligi, davlat-xususiy sheriklikning yetarli darajada yo'lga qo'yilmaganligi kabi muammolar mavjud. Shu nuqtayi nazardan, innovatsion klasterlarni boshqarish tizimini takomillashtirish, ularni samarali va raqobatbardosh mexanizmlarga asoslangan holda tashkil etish dolzarb masalaga aylangan.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlar boshqaruvining mavjud holatini tahlil qilish, tizimdagi muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsion klasterlar boshqaruvi sohasida olib borilgan ilmiy izlanishlar global miqyosda iqtisodiy samaradorlikni oshirishda ushbu modelning muhim vosita ekanligini ko'rsatmoqda. Masalan, M. Porter 1998-yilda ilgari surgan "klaster nazariyasi"ga ko'ra, sanoat tarmoqlarining geografik yaqinlikda, o'zaro hamkorlikda faoliyat yuritishi innovatsion muhit va raqobatbardoshlikni kuchaytiradi [3]. U klasterlarni "o'zaro bog'liq bo'lgan kompaniyalar, ixtisoslashgan yetkazib beruvchilar, xizmat ko'rsatuvchilar va aloqador institutlarning geografik kontsentratsiyasi" sifatida tariflagan. Bu yondashuv O'zbekiston sharoitida ham o'z aksini topmoqda.

K. Lundvall 2007-yilda ilgari surgan "National Innovation System" konsepsiyasida esa davlat, ta'lim, ilmiy-tadqiqot muassasalari va sanoat subyektlari o'rtasidagi o'zaro aloqalar innovatsion rivojlanishning asosiy omili sifatida ko'rsatiladi [4]. Bu yondashuv ayniqsa innovatsion klasterlar tashkil etishda dolzarb hisoblanadi, chunki qurilish materiallari sanoatida ilm-fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi uzviy bog'liqlik hali to'liq shakllanmagan.

Xalqaro tajribaga murojaat qilinganda, xususan, Janubiy Koreya, Germaniya, Xitoy va Turkiya tajribalari e'tiborga loyiq. Ushbu mamlakatlarda qurilish sanoatiga tegishli klasterlar davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanib, muvofiqlashtiruvchi markazlar, texnoparklar va ilmiy markazlar bilan integratsiya qilingan. Xususan, "Hanbat Industrial Cluster" (Janubiy Koreya) qurilish materiallari bo'yicha ixtisoslashgan, ilmiy tadqiqot va ishlab chiqarishni birlashtirgan klaster bo'lib, uni muvaffaqiyatli boshqarish uchun raqamli boshqaruv tizimlari, ERP va AI vositalari joriy etilgan.

O'zbekiston kontekstida olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, klaster tizimining huquqiy, iqtisodiy va tashkiliy asoslari bo'yicha T. Mamatqulov, Sh. Sattorov va A. Saydaliyev kabi olimlar tomonidan muhim nazariy va amaliy ishlanmalar yaratilgan. Jumladan, T. Mamatqulov 2020-yildagi tadqiqotida klasterlarni rivojlantirish uchun mavjud iqtisodiy muhit, xususiy sektor faolligi va davlat tomonidan yaratilgan institutlararo muvofiqlashtirish mexanizmlariga urg'u bergan. Sh. Sattorov 2021-yilda qurilish materiallari sohasidagi kichik va o'rta biznes subyektlarini klasterlarga jalb qilishning samaradorligi va tashkiliy strukturasini tahlil qilgan. A. Saydaliyev esa 2022-yildagi ilmiy maqolasida davlat-xususiy sheriklik asosida sanoat klasterlarini shakllantirish mexanizmlarini chuqur ko'rib chiqqan va ularni O'zbekiston sharoitida tatbiq etish bo'yicha takliflar bergan [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarish bo'yicha mavjud holatni aniqlash uchun statistik ma'lumotlar, ilmiy-texnik nashrlar, normativ-huquqiy hujjatlar va xalqaro tajriba manbalari o'rganildi. Olingan ma'lumotlar tahliliy, taqqoslash va grafik metodlar orqali chuqur o'rganildi hamda amaliy xulosalar chiqarildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston va rivojlangan mamlakatlar, xususan Germaniyada qurilish materiallari klasterlarini boshqarish tizimlari o'rtasida yaqqol tafovutlar mavjud. Bu farqlar, asosan, boshqaruvda raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi, logistika tarmoqlarining avtomatlashtirilganligi, innovatsion infratuzilmaning mavjudligi va ishlab chiqarish hamda ilmiy-tadqiqot jarayonlarining integratsiya darajasida namoyon bo'lmoqda.

Misol sifatida:

Germaniya — "Baucluster NRW" (North Rhine-Westphalia) [6]

"Baucluster NRW" Germaniyada qurilish sanoatining innovatsion markazlaridan biri sifatida faoliyat yuritadi. Ushbu klaster 1000 dan ortiq kompaniya, ilmiy-tadqiqot instituti va universitetlar bilan uzviy integratsiyada ishlaydi. Klaster doirasida quyidagi amaliy mexanizmlar joriy etilgan:

Raqamli boshqaruv tizimlari: Ishlab chiqarish, ta'minot zanjiri va mijozlar bilan aloqalar ERP (Enterprise Resource Planning) tizimlari orqali avtomatlashtirilgan holda boshqariladi.

Logistika tizimining avtomatlashtirilganligi: Materiallar oqimi real vaqt rejimida kuzatiladi va optimallashtirilgan marshrutlar asosida yetkazib beriladi.

Texnoparklar va ilmiy integratsiya: Klaster hududida joylashgan texnoparklarda Fraunhofer instituti va RWTH Aachen universiteti bilan hamkorlikda innovatsion qurilish materiallari (jumladan, nano-beton, energiya tejoychi panellar) ishlab chiqiladi va sinovdan o'tkaziladi.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlovchi mexanizmlar: Yevropa Ittifoqining Horizon Europe dasturi hamda Germaniya iqtisodiy rivojlanish fondi orqali doimiy grantlar ajratilib, klaster faoliyati barqaror moliyalashtiriladi.

Toshkent viloyati misolida:

Toshkent viloyatida g'isht, beton, plitka, gazobeton va ohak mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar ko'plab hollarda ma'muriy-geografik jihatdan bir hududda joylashgan bo'lsa-da, ularning aksariyatida klasterga xos integratsiyalashgan boshqaruv tizimi shakllanmagan. Quyida asosiy kamchiliklar keltiriladi:

Raqamli boshqaruv yetishmovchiligi: Korxonalarning katta qismi ishlab chiqarish va ta'minot zanjirini Excel dasturi yoki qo'lda yuritiladigan an'anaviy usullar bilan boshqaradi. ERP, IoT yoki boshqa zamonaviy texnologiyalar joriy etilmagan.

Logistika tizimi samarasiz: Mahsulotlarni yetkazib berishda markazlashmagan logistika tizimi sababli ortiqcha vaqt va xarajatlar yuzaga kelmoqda.

Innovatsion infratuzilmaning zaifligi: Ilmiy-tadqiqot muassasalari bilan hamkorlik cheklangan. Natijada, ilmiy ishlanmalarning amaliyotga tatbiq etilishi nihoyatda sust.

Davlat ko'magidan foydalanishning past darajasi: Garchi subsidiyalar va ilmiy grantlar taklif etilayotgan bo'lsa-da, ularni amalda qo'llash ko'rsatkichi past bo'lib, ayrim hududlarda bu ko'rsatkich 10% dan oshmaydi.

Qiyosiy tahlil (1-jadval):

1-jadval. Toshkent viloyatidagi qurilish materiallari korxonalari klasteri va "Baucluster NRW" Germaniya

Ko'rsatkichlar	Baucluster NRW (Germaniya)	Toshkent viloyati klasteri (O'zbekiston)
Raqamli boshqaruv	ERP, IoT, AI tizimlar joriy etilgan	Asosan qo'lda boshqaruv, ERP yo'q
Ilmiy hamkorlik	Fraunhofer, universitetlar integratsiyasi	Ilmiy hamkorlik zaif, epizodik
Logistika tizimi	Real vaqt monitoring, avtomatlashtirilgan	Avtomatlashtirilmagan, tashkiliy muammolar
Texnoparklar mavjudligi	3 dan ortiq texnopark faol	Texnopark yo'q yoki aloqasiz
Innovatsion mahsulotlar	Nano-materiallar, energiya tejoychi texnologiyalar	Standart g'isht, beton, ohak
Davlat qo'llab-quvvatlovi	Yevropa fondlari, strategik grantlar	Imtiyozlar mavjud, lekin joriy etish sust

Qurilish materiallari sanoatida klasterlashuv samaradorligiga ishlab chiqarish, ta'minot, innovatsiya va boshqaruv tizimlari o'rtasidagi uzviy bog'liqliklar bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, ushbu tizimlar bir butun integratsiyalashgan holda faoliyat ko'rsatganida, klaster doirasida resurslardan foydalanish samaradorligi, mahsulot sifatini oshirish va bozor talabiga tez javob berish imkoniyati ortadi.

Misol sifatida O'zbekistonning Jizzax viloyatidagi qurilish materiallari ishlab chiqaruvchilar klasterini ko'rib chiqish mumkin. Ushbu hududda g'isht, beton, temir-beton buyumlar ishlab chiqaruvchi bir nechta korxonalar mavjud bo'lsa-da, ularning o'zaro integratsiyasi past bo'lib, ayniqsa raqamli boshqaruv tizimlari (ERP, SCM) yo'qligi sababli quyidagi muammolar kuzatilmoqda:

Ishlab chiqarish quvvatidan to'liq foydalanilmayapti (o'rtacha 60–65%);

Ta'minot zanjiri uzilishlari va omborxona xarajatlarning ortib borishi;

Eksport salohiyati past (asosiy savdo ichki bozorga yo'naltirilgan, tashqi talabga mos standartlar va sertifikatlashtirish jarayonlari mavjud emas);

Innovatsion texnologiyalar joriy etilmagan, ayniqsa energiya tejamkor texnologiyalar va ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish sust rivojlangan;

Boshqaruv qarorlarining sustligi: real vaqtli ma'lumotlar mavjud bo'lmagani sababli tez va aniq qarorlar qabul qilish murakkablashmoqda.

Shu jihatdan, klaster ichidagi ishlab chiqaruvchilarni raqamli platformalar orqali yagona boshqaruv va monitoring tizimiga birlashtirish, ilmiy-innovatsion yondashuvlar asosida mahsulot diversifikatsiyasini kengaytirish, logistika tizimini avtomatlashtirish orqali umumiy samaradorlikni sezilarli darajada oshirish mumkin.

O'zbekiston qurilish materiallari sanoatida klasterlashuv bo'yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar so'nggi yillarda sezilarli faollik kasb etgan bo'lsa-da, mavjud tizimning boshqaruv mexanizmlari zamonaviy talablar nuqtayi nazaridan hali to'liq takomillashmagan. O'rganilgan holatlar, xususan Jizzax viloyati va Toshkent viloyatidagi qurilish materiallari ishlab chiqaruvchilari misolida quyidagi asosiy muammolar aniqlangan:

Raqamli boshqaruv tizimlari (ERP, SCM, CRM) klaster ichida joriy etilmaganligi ishlab chiqarish samaradorligining pasayishiga, ortiqcha zaxiralar to'planishiga va logistika xarajatlarining oshishiga olib kelmoqda.

Ilmiy-innovatsion hamkorliklar zaifligicha qolmoqda. Ko'pchilik klaster ishtirokchilari ilmiy-tadqiqot institutlari bilan tizimli aloqaga ega emas. Bu esa mahsulotni modernizatsiya qilish, xalqaro bozor talablariga mos ravishda standartlashtirish va sertifikatlashtirish imkoniyatlarini cheklab qo'ymoqda.

Kichik va o'rta korxonalar (KO'K) davlat dasturlaridan yetarlicha foydalana olmayapti. Buning asosiy sabablari sifatida grantlar va imtiyozlar bo'yicha axborot tanqisligi hamda byurokratik to'siqlar ko'rsatilmoqda.

Klaster doirasida texnoparklar va innovatsion inkubatorlar mavjud emas. Mavjud bo'lganlar esa ishlab chiqarish jarayonlari bilan uzviy bog'lanmagan.

Kadrlar salohiyati past bo'lib, yuqori malakali texnologlar, muhandislar va axborot texnologiyalari (IT) mutaxassislariga ehtiyoj yuqoriligicha qolmoqda.

Qiyosiy tahlillar asosida aniqlangan asosiy farqlar:

Germaniyadagi "Baucluster NRW" klasteri bilan O'zbekiston klasterlarini taqqoslash shuni ko'rsatadiki, Germaniyada boshqaruv jarayonlari to'liq raqamlashtirilgan, barcha ishtirokchilar o'rtasida vertikal va gorizontal integratsiya mavjud, innovatsion markazlar klaster tarkibiga bevosita integratsiyalashgan. O'zbekistonda esa bu jihatlar fragmentar tusda bo'lib, amaliyotda ko'p hollarda deklarativ bayonotlar darajasida qolmoqda.

Muhim natijalar:

Klaster samaradorligining kaliti — integratsiyalashgan boshqaruv tizimi va raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishidir.

Ilm-fan va ishlab chiqarish o'rtasidagi uzviy aloqaning yo'qligi klaster ichidagi innovatsion salohiyatni cheklab qo'ymoqda.

Logistika tizimining avtomatlashtirilmagani mahsulot tannarxining oshishiga, natijada esa ichki va eksport bozorlarda raqobatbardoshlikning pasayishiga olib kelmoqda.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmlari mavjud bo'lsa-da, ularni samarali amalga oshirishda institutsional zaifliklar sababli ta'sir darajasi past bo'lib qolmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, O'zbekistonning qurilish materiallari sanoatida klasterlashuv bo'yicha amalga oshirilayotgan tashabbuslar an'anaviy ishlab chiqarish modeliga asoslangan bo'lib, zamonaviy innovatsion klasterlarga xos bo'lgan elementlar — ilmiy yondashuv, raqamli boshqaruv va samarali integratsiya mexanizmlarining yetarli darajada joriy etilmaganligi sababli, klaster samaradorligi past darajada namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, ishlab chiqarish quvvatlaridan to'liq foydalanilmasligi, mahsulot tannarxining yuqoriligi, eksport salohiyatining zaifligi, ilmiy-innovatsion muassasalar bilan hamkorlikning cheklanganligi va yuqori malakali kadrlar taqchilligi asosiy muammolar sifatida qayd etildi.

Germaniyaning "Baucluster NRW" misolida olib borilgan qiyosiy tahlillar asosida aniqlanishicha, zamonaviy klasterlarda raqamli boshqaruv tizimlari, texnoparklar, ilmiy inkubatorlar va xususiy sektor bilan davlat o'rtasidagi hamkorlik asosiy tayanch elementlar hisoblanadi. O'zbekistondagi klasterlar esa ko'proq hududiy va resursga asoslangan tarzda shakllangan bo'lib, ular ilm-fan bilan to'liq bog'lanmagan, boshqaruv mexanizmlari esa avtomatlashtirilmagan. Shu bois, klaster doirasida innovatsion rivojlanish sekin kechmoqda.

Mazkur holatlarni inobatga olgan holda, quyidagi takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiqdir:

Birinchidan, qurilish materiallari sanoatida klasterlarni raqamli transformatsiyaga mos holda qayta tashkil etish zarur. Buning uchun ERP, SCM, IoT kabi raqamli boshqaruv tizimlarini bosqichma-bosqich joriy qilish, "Smart Cluster" kabi elektron platformalarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish tavsiya etiladi. Ushbu

platforma orqali klaster ishtirokchilari o'rtasidagi axborot almashinuvi va logistika jarayonlari bir butun tizim sifatida boshqariladi.

Ikkinchidan, ilmiy-innovatsion salohiyatni oshirish maqsadida qurilish materiallari klasterlarini oliy o'quv yurtlari, ilmiy-tadqiqot muassasalari va texnoparklar bilan uzviy bog'lash lozim. Bu orqali mahsulotlarni diversifikatsiyalash, energiya tejamkor texnologiyalarni ishlab chiqish va yangi innovatsion loyihalarni joriy etish imkoniyati yaratiladi.

Uchinchidan, har bir yirik klaster markazi atrofida texnoparklar va startap inkubatorlarini tashkil etish lozim. Bu innovatsion muhitni rivojlantirish, yosh mutaxassislar va startap subyektlarini jalb etish, shuningdek yangi texnologiyalarni tezkor sinovdan o'tkazish imkonini beradi.

To'rtinchidan, logistika tizimini avtomatlashtirish, omborxona boshqaruvi va ta'minot zanjiri monitoringini raqamlashtirish orqali mahsulot tannarxini pasaytirish, bozorga yetkazib berish muddatlarini qisqartirish va eksport salohiyatini oshirish mumkin.

Beshinchidan, kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish zarur. Xususan, klaster ishtirokchilari uchun qisqa muddatli kurslar, zamonaviy texnologiyalar bo'yicha treninglar, boshqaruv va marketing yo'nalishida malaka oshirish dasturlarini yo'lga qo'yish klasterning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish — bu sohaning raqobatbardoshligini oshirish, eksport salohiyatini kengaytirish va iqtisodiyotda yuqori qo'shilgan qiymat yaratuvchi tarmoqni shakllantirish yo'lida muhim strategik vazifadir. Klasterlarni zamonaviy yondashuvlar asosida boshqarish orqali O'zbekiston ushbu sohada mintaqaviy markazga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-5059-son qarori, 2021 yil 27-mart – “Qurilish materiallari sanoatini rivojlantirish va klaster tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida”.
2. Mamatqulov T. “Klasterlashuvni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmlari.” – Toshkent: Iqtisodiyot, 2020.
3. Sattorov Sh. “Hududiy sanoat klasterlari va ularning samaradorlik omillari.” – Toshkent: Fan, 2019.
4. Saydaliyev A. “O'zbekiston iqtisodiyotida innovatsion klasterlar tizimini takomillashtirish.” – Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2022, №4.
5. Karimov A., Norqulov R. “Qurilish sanoati modernizatsiyasi va klasterlashuv jarayonlari.” – O'zbekiston iqtisodiyoti: tahlil va prognoz, 2023, №2.
6. Поршнева М.В., Ковалев А.И. “Инновационные кластеры: теория и практика развития.” – Москва: Инфра-М, 2020.
7. Кулагин В.П. “Кластерная политика и управление в промышленности.” – СПб.: Питер, 2019.
8. Porter, M. (1998). Clusters and the New Economics of Competition. – Harvard Business Review, Vol. 76, No. 6.
9. Ketels, C. (2017). Clusters and Competitiveness: Recent Evidence and Implications for Policy. – International Journal of Competitiveness.
10. Delgado, M., Porter, M., Stern, S. (2014). Clusters, Convergence, and Economic Performance. – NBER Working Paper Series.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
